

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«АДВОКАТУРА УКРАЇНИ»**

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право

Полтава 2023 рік

Розробники/укладачі програми:

Яна ВОЛОШИНА – к. ю. н., доцент закладу вищої освіти кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

Рецензенти програми:

Станіслав ГУСАРЄВ – д. ю. н., професор, заслужений юрист України, перший проректор Національної академії внутрішніх справ;

Мирослава МОСІЮК – адвокат Адвокатського об'єднання «GORO legal».

Програму навчальної дисципліни «Адвокатура України» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства,
протокол засідання кафедри від 29 серпня 2023 р. № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

Адвокатура України є однією з навчальних дисциплін підготовки бакалавра з права, вивчення якої необхідне для майбутніх фахівців, які здійснюватимуть захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, забезпечуватимуть правове супроводження діяльності підприємств (установ, організацій).

Предметом навчальної дисципліни «Адвокатура України» є суспільні відносини, що виникають у процесі організації та здійснення адвокатської діяльності, а також правовідносини, пов'язані з наданням правової (юридичної) допомоги, які виникають між адвокатом і клієнтом та регулюються певним колом визначених правових норм.

Метою викладання навчальної дисципліни «Адвокатура України» є засвоєння студентами теоретичних і практичних знань у сфері здійснення адвокатської діяльності, функціонування правозахисного інституту адвокатури України; закріплення, розширення та поглиблення знань щодо змісту норм законодавства, яке регулює організацію та діяльність адвокатури; активізація аналітичної діяльності студентів, вироблення навичок самостійного аналізу та тлумачення законодавства; формування у майбутніх фахівців-юристів сучасного погляду на професію адвоката та її місце у забезпеченні прав та охоронюваних законом інтересів громадян і юридичних осіб.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Предмет, система та джерела курсу «Адвокатура України». Історичні аспекти становлення адвокатури. Організація діяльності адвокатури в Україні. Адвокатське самоврядування. Правовий статус адвоката та його помічника в Україні. Гарантії адвокатської діяльності. Етика адвокатської діяльності. Адвокат у кримінальному судочинстві. Участь адвоката у цивільному процесі. Участь адвоката в господарському процесі. Участь адвоката в адміністративному судочинстві. Надання безоплатної правової допомоги адвокатом. Надання адвокатом правової допомоги юридичним особам.

Adnotacja naukowej dyscypliny

Adwokatura Ukrainy jest jedną z naukowych dyscyplin studiów licencjackich z zakresu prawa, nauczanie której jest potrzebą dla przyszłych specjalistów, którzy będą pracować w sprawie dotyczącej ochrony praw i uzasadnionych interesów osób fizycznych i prawnych, zabezpieczą wsparcie prawne działalności przedsiębiorstw (urzędów, organizacji).

Przedmiotem naukowej dyscypliny «Adwokatura Ukrainy» jest związki społeczne, jakie powstają w procesie organizacji i działań prawnika oraz stosunki prawne, związane z udzielaniem prawniczej pomocy, jakie powstają między адвокатом і клієнтом а регульоване окремими нормами правовими.

Celem nauczania «Adwokatury Ukrainy» są opanowanie studentami wiedzy teoretycznej i praktycznej w zakresie prowadzenia działań prawnika, działanie praw obywatelskich instytutu адвокатури України; ustalenie, ekspansja i pogłębienie wiedzy dotyczącej treści norm prawnych, jakie regulują organizację i działalność адвокатури. Aktywizacja studentów do wnikliwej analizy, rozwijanie umiejętności

samodzielnej analizy i tłumaczenia ustawodawstwa; kształtowanie u przyszłych prawników nowoczesnego względu na zawód prawnika i jego miejsce w zapewnieniu praw i chroniących zakonem interesów obywateli i osób prawnych.

Treść naukowej dyscypliny obejmuje następane tematy: Przedmiot, system i źródło kursu «Adwokatura Ukrainy». Historyczne aspekty początku adwokatury. Organizacja działalności prawników w Ukrainie. Samorząd Adwokatury. Prawny status adwokata i jego pomocnika w Ukrainie. Gwarancja działalności adwokackiej. Etyka działalności adwokackiej. Adwokat w postępowaniu sądowym. Adwokat jako uczestnik w postępowaniu cywilnym. Adwokat jako uczestnik w postępowaniu gospodarczym. Adwokat jako uczestnik w postępowaniu administracyjnym. Udzielanie adwokatem nieodpłatnej pomocy prawnej. Udzielanie adwokatem pomocy prawnej osobom prawnym.

Abstract of the discipline

The Advocacy of Ukraine is one of the subjects of training a bachelor of law, studying of which is necessary for the future specialists who will protect the rights and legitimate interests of individuals and legal entities, will provide legal support of the activity of enterprises (institutions, organizations).

The subject of the course is the social relations that arise in the process of organization and practice of advocacy, as well as the legal relationships related to the provision of legal (juridical) assistance, which arise between the lawyer and the client and are governed by a certain set of legal rules.

The goal of the course is to acquire by students theoretical and practical knowledge in the field of advocacy; formation by lawyers-to-be of in-depth knowledge of theoretical bases and regularities of functioning of law-protecting institute of advocacy of Ukraine; consolidating, expanding and deepening the students' knowledge regarding the content of the norms of the legislation governing the organization and activities of advocacy; intensification of students' analytical activity, development of skills of independent analysis and interpretation of legislation; formation by future legal professionals of a modern view of the advocate's profession, development of a conscious and responsible attitude to the future profession.

The content of the course is revealed in the following topics: The subject, system and sources of the course "Advocacy of Ukraine". Historical aspects of Advocacy development. Organization of the Advocacy practice in Ukraine. Advocacy self-government. Legal status of an advocate and his assistant in Ukraine. Guarantees of advocacy. Ethics of advocacy. Advocate in criminal proceedings. Advocate's involvement in civil proceedings. Advocate's involvement in the economic process. Advocate's involvement in administrative proceedings. Provision of free legal assistance by an advocate. Specificity of providing legal aid to legal entities by advocates.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Адвокатура України» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право, розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 644.

Вивчення історії права допомагає правнику адаптувати свої знання до різноманітних культурних контекстів, розуміти взаємодію різних правових систем і сприяє розвитку гнучкого та вдумливого підходу до правничих питань у світовому співтоваристві.

Предметом навчальної дисципліни є суспільні відносини, що виникають у процесі організації та здійснення адвокатської діяльності, а також правовідносини, пов'язані з наданням правової (юридичної) допомоги, які виникають між адвокатом і клієнтом та регулюються певним колом визначених правових норм.

Метою викладання навчальної дисципліни «Адвокатура України» є засвоєння студентами теоретичних і практичних знань у сфері здійснення адвокатської діяльності, функціонування правозахисного інституту адвокатури України; закріплення, розширення та поглиблення знань щодо змісту норм законодавства, яке регулює організацію та діяльність адвокатури; активізація аналітичної діяльності студентів, вироблення навичок самостійного аналізу та тлумачення законодавства; формування у майбутніх фахівців-юристів сучасного погляду на професію адвоката та її місце у забезпеченні прав та охоронюваних законом інтересів громадян і юридичних осіб.

Завданнями навчальної дисципліни є: ознайомлення студентів з історичним становленням і розвитком адвокатури України; засвоєння вихідних засад правового регулювання організації та діяльності адвокатури в Україні, усвідомлення її ролі у системі захисту прав людини; формування знань і розуміння основних передумов здійснення адвокатської діяльності, процесуального порядку та особливостей її здійснення; розуміння правового статусу адвоката, його помічника; розвиток умінь зі складання документів правового характеру, надання юридичних консультацій і формування правової позиції.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:
загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);

- здатність працювати в команді (ЗК 9);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК 12);

- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної

етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК 14).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ПРН 13);
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (ПРН 17);
- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (ПРН 21);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 22).

Навчальна дисципліна є **обов'язковою**.

Форма підсумкового контролю знань: залік.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Предмет, система та джерела курсу «Адвокатура України». Історичні аспекти становлення адвокатури

Виникнення та сучасний устрій адвокатури як предмет вивчення дисципліни «Адвокатура України». Питання, які охоплює курс «Адвокатура України». Місце адвокатури України серед інших навчальних дисциплін. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури в Україні. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: загальна характеристика змісту.

Походження адвокатури. Адвокатура Стародавньої Греції та Риму. Організація адвокатури за Литовськими статутами. Адвокатура у період судової реформи 1864 року. Розвиток адвокатури в радянський період. Історія становлення адвокатури в Україні. Розвиток демократичних засад організації адвокатури та адвокатської діяльності в Україні.

Тема 2. Організація діяльності адвокатури в Україні

Поняття та завдання адвокатури в Україні, її роль у суспільному житті. Принципи та засади здійснення адвокатської діяльності: верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

Організаційні форми адвокатської діяльності. Індивідуальна адвокатська практика. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання – колегіальна адвокатська практика. Функціонування Єдиного реєстру адвокатів України (ЄРАУ) як електронної бази даних про адвокатів України.

Кваліфікована юридична допомога як головне завдання адвокатури. Поняття та ознаки юридичної допомоги. Розмежування понять «правова допомога» і «юридична допомога».

Види адвокатської діяльності у правозастосовчій практиці. Надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань. Консультативна робота адвоката. Поняття юридичної консультації, її види, порядок надання. Складення документації правового характеру. Форми та способи захисту адвокатом прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Надання правової допомоги: законодавчі засади, суть, підстави, форми. Представництво інтересів громадянина або держави в суді. Представництво інтересів юридичних осіб та їх учасників у державних органах. Особливості надання адвокатом правової допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань.

Тема 3. Адвокатське самоврядування

Органи адвокатського самоврядування. Основні завдання адвокатського самоврядування. Принципи адвокатського самоврядування як основоположні засади: виборності, гласності, обов'язковості для виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування, підзвітності, заборони втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката.

Система органів адвокатського самоврядування в Україні. Національна асоціація адвокатів України як професійна організація, яка об'єднує всіх адвокатів України. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України.

Організаційні форми адвокатського самоврядування. Конференція адвокатів регіону. Повноваження, порядок формування та діяльності ради адвокатів регіону. Рада адвокатів України: повноваження і порядок роботи. З'їзд адвокатів України: склад і порядок скликання.

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури (ВКДКА): структура, повноваження, напрями діяльності. Склад та повноваження кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Правовий статус ревізійної комісії адвокатів регіону. Вища ревізійна комісія адвокатури як контролюючий орган за фінансово-господарською діяльністю. З'їзд адвокатів України як вищий орган адвокатського самоврядування України. Склад та функції з'їзду адвокатів України. Повноваження і порядок роботи Ради адвокатів України.

Обов'язковість рішень органів адвокатського самоврядування. Відповідальність адвоката за невиконання рішень органів адвокатського самоврядування. Джерела фінансового забезпечення органів адвокатського самоврядування.

Тема 4. Правовий статус адвоката та його помічника в Україні

Набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Основні вимоги до набуття статусу адвоката. Проходження стажування особами, які успішно склали кваліфікаційний іспит та отримали свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Порядок організації та проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Забезпечення організаційних заходів проходження стажування особою, яка має намір займатися адвокатською діяльністю. Адвокат – керівник стажування:

вимоги, права, обов'язки, відповідальність. Підстави та порядок зупинення стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Правові підстави припинення стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Оцінювання результатів стажування особи, яка має намір займатися адвокатською діяльністю. Звільнення від стажування особи, яка склала кваліфікаційний іспит.

Професійні права та обов'язки адвоката в Україні. Адвокатський запит як інструмент отримання інформації. Вимоги до адвокатського запиту, його зміст. Строки та порядок розгляду адвокатських запитів. Порядок отримання відповіді на адвокатський запит. Правові наслідки ненадання відповіді на адвокатський запит. Умови та порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Юридична відповідальність адвоката. Кримінальна відповідальність адвоката.

Правові підстави і порядок зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката. Поновлення права на заняття адвокатською діяльністю.

Правовий статус помічника адвоката: права та обов'язки. Вимоги для отримання статусу помічника адвоката. Організаційні форми праці помічника адвоката.

Тема 5. Гарантії адвокатської діяльності

Гарантії адвокатської діяльності: поняття, функції, класифікація. Система гарантій адвокатської діяльності. Основні гарантії забезпечення діяльності адвоката. Механізм реалізації правових гарантій діяльності адвоката. Суб'єкти та етапи реалізації правових гарантій діяльності адвоката.

Незалежність та недоторканність прав адвоката. Забезпечення незалежності адвокатської діяльності державою. Порушення встановлених законом гарантій діяльності захисника чи представника особи. Відповідальність за порушення правових гарантій адвокатської діяльності.

Адвокатська таємниця як фундаментальна основа діяльності адвоката. Адвокатська таємниця: поняття, теорія і практика. Інформація, що становить адвокатську таємницю. Зміст і джерела адвокатської таємниці. Правові гарантії дотримання адвокатської таємниці. Правові наслідки порушення адвокатської таємниці. Відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці.

Тема 6. Етика адвокатської діяльності

Основні принципи адвокатської етики. Правила адвокатської етики як етичні засади діяльності адвокатури. Адвокатська етика при прийнятті адвокатом доручення клієнта. Гонорар як форма винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів професійної правничої (правової) допомоги клієнту.

Договір про надання правової допомоги: поняття, умови, порядок припинення та розірвання. Етичні аспекти відносин адвоката із судом, іншими органами та особами. Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового процесу. Загальні етичні засади взаємовідносин між адвокатами.

Практичні аспекти впровадження правил адвокатської етики в Україні. Етичні засади адвокатської діяльності. Дотримання норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності адвоката. Відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики.

Модуль 2

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ АДВОКАТА У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 7. Адвокат у кримінальному судочинстві

Право на захист та його зміст. Захисник і його процесуальне становище за Кримінальним процесуальним кодексом України. Документи, що підтверджують повноваження захисника. Участь адвоката на стадії досудового розслідування. Права та обов'язки захисника під час здійснення досудового розслідування. Відмова від захисника або його заміна.

Процесуальні гарантії діяльності адвоката в кримінальному провадженні. Види адвокатської діяльності у кримінальному провадженні. Загальні правила участі захисника у кримінальному провадженні. Надання правової допомоги свідку. Представництво у кримінальному процесі. Обов'язкова участь захисника у кримінальному провадженні. Залучення захисника до проведення окремої процесуальної дії. Надання адвокатом безоплатної правової допомоги в кримінальному судочинстві.

Участь адвоката у слідчих (розшукових) діях. Участь адвоката на судових стадіях кримінального провадження. Участь адвоката у суді апеляційної інстанції. Повноваження адвоката в касаційному провадженні.

Тема 8. Участь адвоката у цивільному процесі

Правові підстави участі адвоката у цивільному процесі. Організація роботи та процесуальний статус адвоката в цивільному процесі. Права та обов'язки адвоката в цивільному процесі. Тактика здійснення представництва адвокатом інтересів фізичних та юридичних осіб у цивільному процесі.

Діяльність адвоката на стадії судового розгляду цивільних справ. Сутність надання правової допомоги під час оскарження судових рішень у цивільних справах.

Тема 9. Участь адвоката в господарському процесі

Правові підстави участі адвоката в господарському процесі. Організація роботи та процесуальний статус адвоката в господарському процесі. Права та обов'язки адвоката в господарському процесі. Тактика здійснення представництва адвокатом інтересів фізичних та юридичних осіб у господарському процесі.

Діяльність адвоката на стадії судового розгляду господарських справ. Сутність надання правової допомоги під час оскарження судових рішень у господарських справах.

Тема 10. Участь адвоката в адміністративному судочинстві

Правові підстави участі адвоката в адміністративному судочинстві. Організація роботи та процесуальний статус адвоката в адміністративному судочинстві. Права та обов'язки адвоката в адміністративному судочинстві. Тактика здійснення представництва адвокатом інтересів фізичних та юридичних осіб в адміністративному судочинстві.

Діяльність адвоката на стадії судового розгляду адміністративних справ. Сутність надання правової допомоги під час оскарження судових рішень в адміністративних справах.

Тема 11. Надання безоплатної правової допомоги адвокатом

Надання безоплатної правової допомоги. Підстави та порядок надання адвокатом безоплатної правової допомоги. Стандарти якості надання безоплатної правової допомоги. Надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Центр з надання безоплатної правової допомоги: поняття, основні завдання та функції. Правова основа діяльності центрів з надання безоплатної правової допомоги. Повноваження, права та обов'язки директора регіонального центру з надання безоплатної правової допомоги. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до посади директора та заступника директора регіонального центру з надання безоплатної правової допомоги.

Повноваження місцевих центрів з надання безоплатної правової допомоги. Повноваження, права та обов'язки директора місцевого центру з надання безоплатної правової допомоги. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до посади директора та заступника директора місцевого центру з надання безоплатної правової допомоги.

Основні завдання та функції Координаційного центру з надання правової допомоги.

Тема 12. Надання адвокатом правової допомоги юридичним особам

Види діяльності адвоката, який надає правову допомогу юридичній особі. Значення та етичні засади надання адвокатом правової допомоги юридичним особам. Напрями діяльності адвоката як юрисконсульта. Юридичне обслуговування адвокатом установ, підприємств та організацій. Права і обов'язки адвоката-юрисконсульта.

Консультативна робота адвоката на підприємстві, в установі, організації. Надання письмових висновків з питань правового характеру. Підготовка та правова експертиза договорів, контрактів, угод. Здійснення юридичного контролю за кадровою політикою підприємства (установи, організації). Претензійно-позовна робота і участь адвоката у виконавчому провадженні.

Діяльність представника щодо вирішення господарських і адміністративних спорів.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23. 07. 96). Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
8. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
11. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
12. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
13. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>.
14. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
15. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 р. № 1048). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-2014-%D0%BF>.

16. Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2008 р. № 1040. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1040-2008-%D0%BF>.

17. Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1362 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 575). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>.

18. Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 р. № 8 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2012 р. № 1214). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8-2012-%D0%BF>.

19. Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації: Рекомендації Міністерства юстиції України від 23 січня 2007 р. № 35-14/7. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v14_7323-07.

20. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n4>.

21. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: затверджено Установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0004418-12>.

22. Положення про Раду адвокатів України: затверджено Установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001418-12>.

23. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Рішення Ради адвокатів України від 01 червня 2018 р. № 80. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2020-11-17-polozhennya-121_5fc64e07e0a02.pdf.

24. Положення про помічника адвоката: Рішення Ради адвокатів України від 25 вересня 2015 р. № 113. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-109_5b597bee364e2.pdf.

25. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні: Рішення Ради адвокатів України від 17 грудня 2013 р. № 270. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr270871-13>.

26. Про затвердження у новій редакції Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України: Рішення Ради адвокатів України від 3 липня 2021 р. № 63. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr063871-21>.

27. Про затвердження роз'яснення з питання отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю без проходження стажування, з урахуванням стажу роботи на посаді помічника адвоката та на підставі диплома спеціаліста про перепідготовку: Рішення Ради адвокатів України від 26 лютого 2016 р. № 8. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr008871-16>.

28. Про затвердження роз'яснення щодо обчислення стажу роботи помічником адвоката для звільнення від проходження стажування: Рішення Ради адвокатів України від 26 лютого 2016 р. № 7. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-03-17-r-shennya-rau-7_56eac5731ca07.pdf.

29. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства: Міжнар. док. від 01.10.1988 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343.

30. Кодекс поведінки європейських адвокатів: прийнятий на пленар. сесії Ради адвокат. об'єднань та спілок адвокатів Європи 28 жовт. 1988 р., з поправками від 28 листоп. 1988 р., 6 груд. 2002 р., 19 трав. 2006 р. / [пер. з англ.]; Національна асоціація адвокатів України. URL : [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ\(ukr\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf).

31. Основні положення про роль адвокатів: прийняті восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинам від 1 серпня 1990 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835.

32. Основні принципи, що стосуються ролі юристів: Міжнар. док. від 07.09.1990 р. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU90316>.

33. Резолюція (78) 8 Комітету міністрів про юридичну допомогу та консультації: Міжнар. док. № (78) 8 від 02.03.1978 р. URL : [http://hrlibrary.umn.edu/russian/euro/RRes\(78\)8.html](http://hrlibrary.umn.edu/russian/euro/RRes(78)8.html).

Основні рекомендовані джерела інформації:

34. Адвокатура України : навч. посіб. / В. К. Шкарупа, О. В. Філонов, А. М. Титов, Ю. Я. Кінаш; За заг. ред. В. К. Шкарупи. Київ : Знання, 2017. 398 с.

35. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред. д.ю.н., проф. заслуженого юриста України С. Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н. М. 2-ге вид. доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2016. 864 с.

36. Адвокатура України: Навчальний посібник: У 2 кн. / За ред. доктора юридичних наук, професора С. Я. Фурси. Київ : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2020. 940 с.

37. Актуальні проблеми адвокатури : підручник / за заг. ред. Т. Б. Вільчик. Харків : Право, 2022. 376 с.

38. Вереша Р. В., Якуба Г. О. Кваліфікаційний адвокатський іспит. Теоретична частина : навч.-практ. посіб. / За ред. академіка НАПрН України, проф. В.В. Комарова, 7-ме вид., перероб. та доповн. Київ : Алерта, 2024. 552 с.

39. Кваліфікаційний адвокатський іспит: Практична частина. Навчально-практичний посібник / За ред. д.ю.н., проф. А. М. Бірюкової, д.ю.н., проф.

Р. В. Вереші. Київ : Алерта, 2024. 406 с.

40. Організація адвокатури та адвокатська діяльність : навч. посіб. для підгот. до комплекс. іспиту / [Т. Б. Вільчик, І. В. Назаров, О. М. Овчаренко та ін.]. Харків : Право, 2021. 448 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

41. Адвокатура України : Збірник нормативно-правових актів / Г. В. Барабаш, Ю. М. Крамаренко, О. С. Тарасенко, С. А. Шалгунова, О. В. Шамара / За заг. ред. Шалгунової С. А. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 236 с.

42. Адвокатура України : навч. посібник: у 2 кн. / за ред. д-ра юр. наук, проф. С. Я. Фурси. Київ : Видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2007. 940 с.

43. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ «ОЮА») та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

44. Адвокатура: історія і сучасність / О. Д. Святоцький, В. В. Медведчук. Київ : Ін Юре, 1997. 320 с.

45. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса : Юридична література, 2017. 357 с.

46. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації. Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. 423 с.

47. Бойчук А. Ю. Інститут адвокатури в Галичині другої половини ХІХ – ХХ століття. Історико-правове дослідження : монографія. Одес. нац. морський ун-т. Одеса : Фенікс, 2012. 150 с.

48. Варфоломеева Т. В. Історія адвокатури. Правове становище адвокатури та адвокатська діяльність. Правила адвокатської етики : посібник / Т. В. Варфоломеева, С. В. Гончаренко. Київ : Прецедент, 2008. 214 с.

49. Ващук О., Гера Р. Посібник для консультанта юридичної клініки. Львів : ПАІС, 2008. 248 с.

50. Вереша Р. В., Павленчик М. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит : нав.-практ. посіб. Київ : Алерта, 2018. 458 с.

51. Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія. Харків : Право, 2015. 400 с.

52. Довідник майбутнього адвоката: Науково-практична та навчальна література. Київ : Вид-во Прецедент, 2011. 1152 с.

53. Енциклопедичний довідник майбутнього адвоката : у 2-х ч. / С. Ф. Сафулько, О. Д. Святоцький, Т. Г. Захарченко та ін.; відп. ред. С. Ф. Сафулько [2-ге вид., доповн.]. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2009. 341 с.

54. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України : монографія. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

55. Зейкан Я. П. Адвокат: навички професії : практич. посіб. [2-ге вид., стереотип.]. Київ : КНТ, 2010. 788 с.

56. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2017. 800 с.

57. Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури : монографія. Харків : ФІНН, 2011. 248 с.
58. Історія світової та вітчизняної адвокатури : навч. посіб. / В. С. Макарчук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Міжнар. асоц. істориків права (МАІП). 2-ге вид., випр. і допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 305 с.
59. Кваліфікаційний іспит адвоката: доступ до майбутньої професії : навч. посіб.: теорет. част. 2-ге видан. зі змін. і доповн. та з урахув. прав. позиц. Верховного Суду. За ред. д-ра юрид. наук, проф. О. П. Кучинської, д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького та д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської. Київ : Алерта, 2019. 932 с.
60. Кваліфікаційний іспит адвоката: доступ до майбутньої професії : практич. част. : навч. посіб., 2-ге видан. зі змін. і доповн. За ред. докт. юрид. наук, проф. О. П. Кучинської, докт. юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, докт. юрид. наук, проф. О. Г. Яновської. Київ : Алерта, 2019. 220 с.
61. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліноїх, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.
62. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ : Юстініан, 2012. 1224 с.
63. Кудрявцев О. В. Адвокат в умовах воєнного стану: участь в окремих слідчих та процесуальних діях: практич. посіб. / 2-ге вид., випр. та доповн. Київ: Норма права, 2024. 166 с.
64. Куринська С. О. Цивільні процесуальні документи : посібник / С. О. Куринська, Л. Л. Лазебний. Вид. 3-тє, переробл. Київ : Прецедент, 2013. 168 с.
65. Кухарук Ю. О. Відвід захисника від участі у кримінальній справі в кримінальному процесі України : монографія. Київ : Центр учб. л-ри, 2013. 147 с.
66. Молдован А. В. Адвокатура України : навч. посіб. / Молдован А. В., Тилик Т. М. Київ : Алерта, 2013. 254 с.
67. Організація адвокатури та адвокатська діяльність : навч. посіб. для підгот. до комплекс. іспиту / [Назаров І. В. та ін.]; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, каф. адвокатури. Харків : Право, 2019. 351 с.
68. Попелюшко В. О. Проблеми кримінального процесу та захисту у кримінальній справі : Збірник наукових статей / В. О. Попелюшко, С. В. Аврамшин. Острого : Вид-во Острозька академія, 2008. 400 с.
69. Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми : монографія. Острого : Вид-во Острозька академія, 2009. 634 с.
70. Руснак Ю. І. Юридична служба на підприємстві, в установі, організації : практич. посібник. Київ : ЦУЛ, 2014. 274 с.
71. Фіолевський Д. П. Адвокатура : підручник. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Алерта, 2014. 624 с.
72. Фіолевський Д. П. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську

діяльність» : коментар. Київ : Правова єдність, 2013. 364 с.

73. Шкарупа В. К. Адвокатура України : навч. посіб.: 2-ге вид., випр. / В. К. Шкарупа, О. В. Філонов, А. М. Титов, Ю. Я. Кінаш. Київ : Знання, 2008. 398 с.

74. Юрасов А. В. Адвокат. Процесуальні права згідно діючого законодавства України : практ. посіб. Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. 307 с.

75. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ : КНЕУ, 2008. 156 с.

76. Яновська О. Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства : монографія. Київ : Прецедент, 2011. 303 с.